Voorstel dagelijks bestuur

Onderwerp	5de wijziging Waterschapsverordening - regels grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen
Zaaknummer	0000215770
Portefeuillehouder	G.H.J. Aveskamp
Vertrouwelijkheid	Openbaar

I. Voorstel

Samengevat wordt voorgesteld:

1. De regels over het aanleggen en in standhouden van drainagemiddelen in afdeling 2.10 van de Waterschapsverordening als volgt te wijzigen:
    1. het wijzigen van de specifieke zorgplicht voor de aanleg van drainagemiddelen (artikel 2.38);
    2. het invoegen van een meldplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot maximaal 0,80 m beneden maaiveld (artikel 2.40 (meldplicht) en artikel 2.41 (indieningsvereisten);
    3. het wijzigen van de vergunningplicht, aanvraagvereisten en beoordelingsregels voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld (artikel 2.42, artikel 2.43 en artikel 2.44);
    4. een nieuw beperkingengebied drainagemiddelen toe te voegen (artikel 1.4, nummer 13);
    5. het instellen van een algeheel verbod voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen (artikel 2.45);
    6. het vaststellen van het overgangsrecht bij het instellen van de meldplicht en vergunningplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot of dieper dan 0,80 m beneden maaiveld en het algeheel verbod voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen (artikel 2.46).

2. De regels over het onttrekken van grondwater en infiltreren van water in afdeling 4.1 van de Waterschapsverordening als volgt te wijzigen:
    1. het wijzigen van de indeling van hoofdstuk 4;
    2. het wijzigen van het toepassingsbereik van afdeling 4.1 (artikel 4.1);
    3. het invoegen van een artikel over samenhangende grondwateronttrekkingen (artikel 4.2)
    4. het wijzigen van de specifieke zorgplicht voor het onttrekken van grondwater (artikel 4.3);
    5. in artikel 4.6 te verwijzen naar de juiste bijlage;
    6. het invoegen van een algemene regel voor de meetplicht voor het onttrekken van grondwater voor beregening of bevloeiing (artikel 4.24);
    7. het beperkingengebied onttrekken grondwater te verruimen (artikel 1.4, nummer 6);
    8. Het vaststellen van het overgangsrecht bij het verruimen van het beperkingengebied onttrekken grondwater (artikel 4.23);
    9. Het wijzigen van de vergunningplicht voor het infiltreren van water (artikel 4.27).

3.1 Een nieuw beperkingengebied openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is toe te voegen (artikel 1.4, nummer 12).

3.2 In artikel 4.19 van de Waterschapsverordening een derde lid toe te voegen, met een verbod om water aan een oppervlaktewaterlichaam te onttrekken in het beperkingengebied openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is, als het debiet van de onttrekking meer dan 5 m³ per uur is, in de periode van 1 maart tot 1 november.

4. Bijlage IV bij de Waterschapsverordening te wijzigen.

5. Het algemeen bestuur voor te stellen te besluiten dat geen milieueffectrapport (MER) hoeft te worden opgesteld, omdat de voorgenomen wijzigingen van de Waterschapsverordening niet leiden tot aanzienlijke milieueffecten.

6. Het ontwerp van de 5de wijziging van de Waterschapsverordening waterschap Vechtstromen ter inzage te leggen.

II. Kernboodschap

Het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen heeft besloten het ontwerp van de wijziging van de Waterschapsverordening ter inzage te leggen. Met deze ontwerpwijziging worden de uitgangspunten uit het beleidskader voor grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen vertaald naar concrete regels. Doel is om de grondwatervoorraad duurzaam te beheren, zodat grondwater ook in de toekomst beschikbaar blijft voor landbouw, natuur en andere gebruiksfuncties.

Het waterschap respecteert daarbij bestaande grondwateronttrekkingen en bestaande drainagesituaties. De regels worden alleen ingesteld op locaties waar deze nodig zijn en er is rekening gehouden met de kenmerken van de ondergrond. Buiten de beschermingszones blijft ruimte om grondwatergebruik en drainage af te stemmen op landbouwkundig gebruik.

Naast de vertaling van beleid naar regels, worden ook de regels voor het meten en registreren van grondwateronttrekkingen vereenvoudigd. Dit doen we om ervoor te zorgen dat gebruikers eenvoudiger aan de verplichtingen kunnen voldoen en het waterschap ook beter inzicht krijgt in het gebruik van grondwater.

Met de ontwerpregels kiest Vechtstromen voor een evenwichtige aanpak: een robuust beheer van de grondwatervoorraad, bescherming van grondwaterafhankelijke natuur, respect voor bestaand gebruik en ontwikkelingsruimte voor de landbouw waar dat mogelijk is.

III. Waarom doen we dit? Wat wil het DB met het besluit bereiken?

De beleidsmatige onderbouwing van onze grondwatertaak en de context waarbinnen wij deze uitvoeren, is opgebouwd van nationaal en provinciaal beleid tot onze eigen beleidskaders. Hieronder schetsen we deze lijn: van het Nationaal Waterprogramma, via de provinciale watervisies en -programma's, naar onze eigen Watervisie en het Waterbeheerprogramma en tot slot het Integraal Beleidskader Grondwater (IBG) en het beleidskader voor grondwateronttrekkingen en drainage.

Rijksbeleid[1]

Met de derde Nota waterhuishouding uit 1988 (NW3) wordt beleidsmatig voor het eerst gesignaleerd dat een daling van de grondwaterstanden is opgetreden en dat aanvullend beleid voor het tegengaan van verdroging gewenst is.

Het waterbeleid is daarmee in de laatste 40 jaar ingrijpend veranderd, voor een belangrijk deel ingegeven door (de gevolgen van) klimaatverandering en het verlies aan biodiversiteit. Verdroging is hierin een

[1] Voor een uitgebreide beschrijving van het Rijksbeleid voor het waterbeheer wordt hier verwezen naar hoofdstuk 3, van het STOWA rapport 'Omgaan met natschade als gevolg van de bestrijding van droogte en verdroging, omgang met natschade door de jaren heen en de huidige juridische context', 2025, 17: https://www.stowa.nl/publicaties/omgaan-met-natschade-als-gevolg-van-de-bestrijding-van-droogte-en-verdroging-omgang-met-natschade.

zelfstandig beleidsthema, wat leidt tot concrete reductiedoelstellingen voor verdroogde natuurgebieden en een verantwoordelijkheid voor provincies en waterschappen bij hydrologisch herstel van natuurgebieden.

Provinciaal beleid (Overijssel)[2]
De provincie Overijssel stuurt er via de Omgevingsvisie Overijssel 2026 en het Regionaal Waterprogramma 2026 - 2030 op dat waterschappen actief bijdragen aan het voorkomen en herstellen van verdroging van grondwaterafhankelijke natuur. Uitgangspunt daarbij is een water- en bodemsysteem dat beter aansluit op natuurlijke processen, waarin gebiedseigen water wordt vastgehouden, natuurlijke grondwater- en kwelsystemen worden beschermd en hydrologische randvoorwaarden voor Natura 2000-gebieden en andere kwetsbare natuur duurzaam worden veiliggesteld

Provinciaal beleid (Drenthe)[3]
De provincie Drenthe stelt in de Omgevingsvisie Drenthe 2022 en het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 dat het waterbeheer moet bijdragen aan een robuust en klimaatbestendig watersysteem, waarbij water en bodem sturend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen. Voor de waterschappen betekent dit dat zij verdroging van grondwaterafhankelijke natuurgebieden moeten voorkomen en waar mogelijk herstellen. Daarbij zijn het beschermen van grondwatervoorraden, het herstellen van natuurlijke grondwater- en kwelsystemen, het vasthouden van gebiedseigen water en het verbeteren van de hydrologische condities van onder meer hoogvenen, vochtige heiden, beekdalen en andere grondwaterafhankelijke natuurgebieden belangrijke provinciale beleidsuitgangspunten.

Watervisie 2050 Vechtstromen (2021)
In de Watervisie 2050 van Vechtstromen is één van de zeven hoofdlijnen: “Het grootste en meest geschikte reservoir om water in te bergen is de bodem”.

Vergroting van de grondwatervoorraad is nodig om in perioden van droogte meer water beschikbaar te hebben voor landbouw, natuur en drinkwater. Dit betekent minder diepe en snelle ontwatering en meer aandacht voor het vasthouden van water in de bodem bij de inrichting en het beheer van het watersysteem. Ook vanuit dit belang zijn er daarom grenzen aan het realiseren van de gewenste waterstanden op alle plekken, voor alle functies en grondgebruik.[4]

Waterbeheerprogramma 2022 – 2027 Vechtstromen (2021)
In het Waterbeheerprogramma 2022 – 2027 wordt de Watervisie geconcretiseerd.

- We geven meer aandacht aan het vasthouden van water in de bodem. Het grootste en meest geschikte reservoir om water in te bergen is de bodem. Om in perioden van droogte meer water beschikbaar te hebben voor landbouw, natuur en drinkwater, is het nodig de voorraad grondwater te vergroten. Dit betekent dat we moeten zorgen voor minder diepe en snelle ontwatering, en bij inrichting en het beheer van het watersysteem meer aandacht moeten geven aan het vasthouden van water in de bodem. Ook dit is een reden waarom we niet overal meer de gewenste waterstanden realiseren op alle plekken, voor alle functies en grondgebruik.[5]
- Als waterschap reguleren we het gebruik van grond- en oppervlaktewater, bijvoorbeeld voor beregening. In de droge zomers van 2018 en 2019 hebben we verboden ingesteld om het aantal

[2] Deze samenvatting is gemaakt met behulp van Microsoft 365 Copilot.

[3] Deze samenvatting is gemaakt met behulp van Microsoft 365 Copilot.

[4] Watervisie 2050, waterschap Vechtstromen, p. 5.

[5] Waterbeheerprogramma 2022 – 2027, waterschap Vechtstromen, p. 25.

onttrekkingen van grond- en oppervlak te beperken. Op dit moment hebben we de gegevens over waar hoeveel water wordt gebruikt nog onvoldoende op orde.[6]

Te nemen maatregelen:
- Ontwikkeling integraal beleidskader grondwater met aandacht voor waterkwaliteit, klimaatadaptatie, drinkwatervoorziening en bodemdaling.
- Herijking onttrekkingenbeleid, hierbij ontwikkelen we nadere regels voor de omvang en locatie van onttrekkingen uit grond- en oppervlaktewater.
- Herijking drainagebeleid, hierbij stellen we nadere regels voor de diepte, regelbaarheid en toelaatbaarheid van drainage.

Bestuursakkoord Noaberschap Verbindt - Samen op koers naar een duurzame toekomst (2023)
In het in 2023 vastgestelde bestuursakkoord is bevestigd dat de Watervisie 2050 het uitgangspunt is waar het gaat om de ambitie van het bestuur voor de uitvoering van zijn kerntaken.[7] In de agenda bij het bestuursakkoord is opgenomen dat Vechtstromen een 'Grondwatervisie' gaat ontwikkelen. Deze visie zal beschrijven hoe de verschillende functies van grondwater veiliggesteld kunnen worden door het realiseren van een goede, gezonde grondwaterbalans.

Integraal beleidskader grondwater (2024)
Het in april 2024 vastgestelde Integraal beleidskader vormt de in het bestuursakkoord genoemde grondwatervisie.

Het (overkoepelende) doel van het Integraal beleidskader grondwater (IBG) is: "Samenwerken aan duurzame instandhouding en waar nodig vergroting/verbetering van de kwantitatieve en kwalitatieve toestand van ons grondwater, in een veranderend klimaat en in een veranderende maatschappelijke context. Tegelijkertijd streven wij ernaar om *grondgebruiksfuncties* te bedienen in hun grondwaterbehoefte, terwijl wij ook kennis en expertise bieden om ruimtelijke keuzes te maken die het evenwicht bewaren tussen grondgebruiksfuncties en de beschikbaarheid van grondwater."[8]

Het IBG geeft strategische uitgangspunten voor de herziening van het onttrekkingen en drainagebeleid. Samengevat geeft het IBG-uitgangspunten waarin de robuuste en toekomstbestendige grondwatervoorraad centraal staat. Onttrekkingen en drainage mogen niet leiden tot negatieve effecten op grondwaterstanden, kwetsbare functies, archeologische en aardkundige waarden of grondwaterkwaliteit. Daarbij worden lokale, cumulatieve en temporele effecten in samenhang beoordeeld en is de draagkracht van het (grond)watersysteem leidend. Grondwater is het sluitstuk van de watervoorziening; zuinig gebruik, gebiedseigen water en wateraanvoer gaan voor. De regelgeving wordt gebiedsgericht afgestemd op de bodemopbouw en werking van het (grond)watersysteem en de aanwezige functies.

Beleidskader grondwateronttrekkingen en drainage (2026)
Met het in april 2026 vastgestelde beleidskader grondwateronttrekkingen en drainage is een volgende stap gezet om het IBG nader uit te werken voor grondwateronttrekkingen en drainage. Het beleidskader stelt uitgangspunten en ontwikkelrichtingen voor het ontwikkelen of aanpassen van de regels voor grondwateronttrekkingen en drainage om bij te dragen aan het overkoepelende doel van het IBG.

---

[6] Waterbeheerprogramma 2022 – 2027, waterschap Vechtstromen, p. 33.

[7] Noaberschap verbindt Samen op koers naar een duurzame toekomst Bestuursakkoord algemeen bestuur waterschap Vechtstromen 2023-2027, p. 3.

[8] Integraal beleidskader grondwater, Toekomstbestendig grondwaterbeheer in een veranderend klimaat, p. 5.

Besloten is de regels in de Waterschapsverordening over grondwateronttrekkingen en drainage als volgt aan te passen.

1. a. de omvang van de invloedzone voor grondwateronttrekkingen voor beregening en bevloeiing wordt uitgebreid rond beschermde natuurgebieden; het bestaande beperkingengebied en de huidige beperkingen zijn hierbij uitgangspunt;
   b. voor onttrekkingen uit bestaande bronnen die onder de meldplicht vallen en bronnen met een bestaande vergunning geldt deze beperking niet;
2. een aandachtsgebied voor drainagemiddelen wordt ingesteld rond beschermde natuur;
3. een methode voor het instellen van een tijdelijk verbod op grondwateronttrekkingen op basis van een gebiedsafhankelijke droogtenorm;
4. de regelbaarheid om het drainageniveau tijdelijk te verhogen wordt gestimuleerd;
5. de registratie van grondwateronttrekkingen wordt op orde gebracht door regels te vereenvoudigen en in te zetten op communicatie en handhaving;
6. in het aandachtgebied voor drainagemiddelen is de aanleg van nieuwe drainagemiddelen verboden en bestaande drainagemiddelen mogen niet dieper zijn dan 0,8 m beneden maaiveld;
7. drainagemiddelen in het standaardgebied voor drainagemiddelen mogen bij aanleg en vervanging niet dieper zijn dan 0,8 m beneden maaiveld;
8. het effect van het grondwateronttrekkingen- en drainagebeleid op de grondwatervoorraad periodiek wordt geëvalueerd;
9. bij de uitwerking van het beleid wordt bepaald wat een redelijke overgangstermijn is voor aanpassingen van grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen.

Daarbij zijn de volgende toezeggingen gedaan.

110. 1. Maatwerk in gebiedsgerichte projecten;
     2. Bestaand gebruik wordt gerespecteerd waarbij vervanging van drainage wordt toegestaan, drainagemiddelen mogen bij vervanging niet dieper zijn dan maximaal 80 cm beneden maaiveld;
     3. Peilgestuurde drainage als mogelijkheid
111. Voor vaststelling van de verordening:
     2. duidelijkheid te hebben over de mogelijkheid tot toepassing van de formule van Mazure;
     3. te bekijken waar maatwerk mogelijk is;
     4. te bekijken hoe participatie in dit traject wordt vormgegeven;
     5. de juridische en financiële consequenties in beeld te brengen
        Vooraf aan besluitvorming een risicoanalyse aan AB voorleggen
112. Uitvoeren van een nulmeting en vijfjaarlijkse evaluatie
113. Jaarlijks twee tot drie keer een voortgangsbrief te sturen over de activiteiten (als er iets te melden is)

Context (grond)waterbeheer

Het stellen van regels in de Waterschapsverordening is één van de beheerinstrumenten van het waterschap om zijn taak uit te oefenen. Naast het stellen van deze regels werkt het waterschap aan:

- strategieën en planvorming (o.a. Watervisie, Waterbeheerprogramma, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) en Zoetwatervoorziening Oost Nederland (ZON));
- het operationeel peilbeheer van het oppervlaktewater (beheer van stuwen, gemalen en andere kunstwerken);
- de calamiteitenzorg in bijzondere omstandigheden (grote schaarste of overvloed aan water, aanmerkelijke verslechtering van de kwaliteit daarvan of bij gevaar voor waterstaatswerken);

- het uitvoeren van projecten waarmee het watersysteem wordt heringericht;
- vergunningverlening, toezicht en handhaving van de regels uit de Waterschapsverordening.

Overige wijzigingen
In de afgelopen jaren heeft het dagelijks bestuur op grond van artikel 1.19 van de Waterschapsverordening waterschap Vechtstromen van de mogelijkheid gebruik gemaakt om een onttrekkingsverbod voor oppervlaktewater uit openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is af te kondigen in geval van grote waterschaarste of aanmerkelijke verslechtering van de kwaliteit daarvan. Voorgesteld dit verbod nu permanent te maken.

Tot slot worden ook een aantal redactionele wijzigingen voorgesteld, zodat de Waterschapsverordening weer actueel is.

Indicator voor beleidsmonitoring
Het effect van het grondwateronttrekkingen- en drainagebeleid op de grondwatervoorraad wordt periodiek (om de vijf jaar) geëvalueerd. Naast maatregelen spelen niet beïnvloedbare factoren als het weer, maaiveldhoogteligging en de opbouw van de ondergrond een rol. De regels van dit grondwateronttrekkingen- en drainagebeleid leiden plaatselijk tot het beperken van grondwateronttrekkingen en het verondiepen van drainagemiddelen. In gebiedsgerichte projecten worden aanvullende maatregelen uitgewerkt. Door middel van evaluatie kan de invloed van maatregelen worden bepaald op de toestand van de grondwatervoorraad. Op basis hiervan kunnen maatregelen, hetzij via aanpassing van regels in de Waterschapsverordening, hetzij via gebiedsgerichte projecten, worden aangescherpt of versoepeld.

IV. Toelichting op het voorstel/ kader
In deze paragraaf wordt een aantal onderwerpen die te maken hebben met (het wijzigen van) de Waterschapsverordening kort toegelicht. Er wordt ingegaan op elementen die onderdeel zijn van de Waterschapsverordening die gericht ingezet worden om grondwateronttrekkingen en de aanleg van drainagemiddelen te regelen. Daarnaast worden de m.e.r.-beoordeling en nadeelcompensatie toegelicht.

Waterschapsverordening
Met de Omgevingswet is het waterschap verplicht een Waterschapsverordening vast te stellen. De Waterschapsverordening is de plek waar het waterschapsbestuur bepaalt welke regels er gelden voor wateractiviteiten: de algemene regels, meldplichten, vergunningplichten, informatieplichten, vrijstellingen en verboden.

Wateractiviteiten
Wateractiviteiten zijn:
- activiteiten in, op of nabij waterstaatswerken (oppervlaktewaterlichamen, bergingsgebieden, waterkeringen of ondersteunende kunstwerken);
- lozingsactiviteiten (op een oppervlaktewaterlichaam of een zuiveringtechnisch werk);
- wateronttrekkingsactiviteiten (oppervlaktewater en grondwater en infiltreren van water, in samenhang met het onttrekken van grondwater).

Instructies
Een instructieregel is een algemene regel waarmee de provincie aan het waterschap aangeeft hoe het waterschapsbestuur een taak of bevoegdheid moet uitoefenen. Instructieregels gaan over de wijze van uitoefening van een taak of over de inhoud of motivering van een instrument uit de Omgevingswet. De provincie mag onder andere instructieregels geven over de inhoud van een Waterschapsverordening (artikel 2.23 Ow).

Zorgplicht
In de Omgevingswet is een algemene zorgplicht opgenomen, die inhoudt dat eenieder bij zijn activiteiten voldoende zorg voor de fysieke leefomgeving in acht neemt (artikel 1.6 Ow). Voor een aantal onderwerpen is een concretere omschrijving van deze zorgplicht gewenst. Dit gebeurt door het formuleren van specifieke zorgplichten voor de wateractiviteiten die geregeld worden in de Waterschapsverordening. Deze specifieke zorgplichten geven degenen die activiteiten in het watersysteem uitvoeren meer houvast over de inhoud van de algemene zorgplicht.

Specifieke zorgplichten laten de verantwoordelijkheid voor het op een voor het watersysteem aanvaardbare manier verrichten van een activiteit bij de initiatiefnemer, zonder elke handeling die de initiatiefnemer zou kunnen verrichten en elke situatie die in de fysieke leefomgeving op zou kunnen treden in gedetailleerde geboden en verboden proberen te vangen.

Meetplicht grondwateronttrekkingen
Voor grondwateronttrekkingen geldt een meetplicht: de initiatiefnemer die grondwater onttrekt moet met een nauwkeurigheid van 95% de hoeveelheid onttrokken grondwater per kwartaal meten (artikel 4.11 Waterschapsverordening (huidig).

De gemeten gegevens moeten uiterlijk op 31 januari van ieder jaar aan het dagelijks bestuur van het waterschap worden verstrekt. Of binnen een maand na het stoppen van de grondwateronttrekking. Voor grondwateronttrekkingen met een debiet van de onttrekking van minder dan 10 m³ per uur geldt de meetplicht niet.

Deze meetplicht geldt al sinds de tijd van de Grondwaterwet en is via de Waterwet en de bruidsschat Waterschapsverordening[9] bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet opgenomen in de Waterschapsverordening. Verder geven de Omgevingsverordeningen van Overijssel en Drenthe instructies over het opnemen van een meetplicht in de Waterschapsverordening en het verstrekken van de gemeten gegevens aan de provincie.

Meldplicht
De meldplicht biedt de mogelijkheid om in de Waterschapsverordening een verbod op te nemen om een activiteit zonder voorafgaande melding te verrichten. Dat verbod houdt dan in dat de activiteit alleen mag worden verricht als voor aanvang een correcte melding is gedaan.
Met de verplichting een activiteit vooraf te melden, wordt een garantie ingebouwd dat het waterschap geïnformeerd is over een voorgenomen activiteit. Het waterschap heeft de mogelijkheid om preventief te toetsen of zal kunnen worden voldaan aan de gestelde regels.

Een meldplicht is wenselijk in het geval de gevolgen van activiteiten voor fysieke leefomgeving aanzienlijk kunnen zijn en het waterschap voorafgaand aan het verrichten van die activiteit op de hoogte wil zijn. Daarnaast vergt de activiteit in principe geen voorafgaande individuele beoordeling, zoals bij een omgevingsvergunning wel het geval is.

[9] De Bruidsschat Waterschapsverordening is het pakket rijksregels dat bij de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 automatisch is overgegaan naar de waterschappen en van rechtswege onderdeel is geworden van hun waterschapsverordening.

Vergunningplicht
Een vergunningplicht houdt in, dat het verboden is bepaalde activiteiten te verrichten zonder voorafgaande toestemming van het waterschap in een vergunning. De omgevingsvergunning is een instrument voor de toetsing vooraf van bepaalde activiteiten met gevolgen voor het watersysteem.

Het instrument van de vergunning is bij uitstek bedoeld om de aanvaardbaarheid van een activiteit aan een nadere afweging te kunnen onderwerpen. Uitgangspunt van de Omgevingswet is om zo veel mogelijk te volstaan met het stellen van algemene regels voor activiteiten, waardoor voor de initiatiefnemer van een activiteit geen voorafgaande toestemming is vereist. De gedachte is dat hiermee de lastendruk wordt beperkt.
Wanneer de gevolgen die een activiteit heeft of kan hebben voor de fysieke leefomgeving groot zijn en de specifieke situatie bij het beoordelen van deze gevolgen een rol speelt, is het echter soms noodzakelijk dat het waterschap de toelaatbaarheid van de activiteit beoordeelt. Ook kunnen internationaalrechtelijke verplichtingen er voor zorgen dat een vergunningplicht moet worden ingesteld.

Indieningsvereisten meldplicht en aanvraagvereisten vergunning
Als voor een wateractiviteit een meldplicht geldt moet de initiatiefnemer bepaalde gegevens aanleveren: indieningsvereisten. Deze indieningvereisten staan in de Omgevingsregeling (algemene indieningsvereisten) en in de Waterschapsverordening (algemeen en specifiek per wateractiviteit).

Als voor een wateractiviteit een vergunningplicht geldt moet de initiatiefnemer ook gegevens aanleveren: aanvraagvereisten. Ook deze staan in de Omgevingsregeling (algemene indieningsvereisten) en in de Waterschapsverordening (algemeen en specifiek per wateractiviteit).

Beoordelingsregels
Beoordelingsregels zijn de regels in de Waterschapsverordening om een vergunningaanvraag voor een wateractiviteiten te beoordelen. De Omgevingswet (artikel 5.30) bepaalt dat als een vergunningplicht wordt opgenomen in de Waterschapsverordening, daarbij ook de beoordelingsregels moeten worden genoemd.

Beperkingengebied
Beperkingengebieden zijn de kaarten bij de Waterschapsverordening die aangeven waar welke regels van de Waterschapsverordening gelden. Beperkingengebieden zijn een onderdeel van de Waterschapsverordening.

Overgangsrecht
Wet- en regelgeving, beleid en besluiten kunnen in loop der tijd veranderen. Deze wijzigingen kunnen de belangen van belanghebbenden raken. Met deze belangen kan bij wijzigingen rekening worden gehouden door overgangsrecht op te nemen. Overgangsrecht gaat daarbij over de bescherming van verworven rechten van en gewekte verwachtingen bij belanghebbenden (rechtszekerheid) en tegelijkertijd het invoeren van de wijzigingen en het behalen van de beoogde doelen van deze wijzigingen.

Bij het formuleren van het overgangsrecht is de feitelijke, bestaande situatie, maar ook de juridische duiding van deze situatie van belang.

Als er geen overgangsrecht is, dan treden nieuwe of gewijzigde regels onmiddellijk in werking en gelden deze regels voor zowel bestaand situaties als nieuwe situaties. Vormen van overgangsrecht zijn:
- uitgestelde inwerkingtreding: de nieuwe of gewijzigde regels treden op een later bepaald tijdstip in werking;

- gedifferentieerde inwerkingtreding: de nieuwe of gewijzigde regels treden op een door het dagelijks bestuur te bepalen tijdstip in werking;
- eerbiedigende werking: de nieuwe of gewijzigde regels treden in werking, maar zijn, al dan niet tijdelijk, niet van toepassing op bestaande gevallen.

Overgangsrecht is relevant bij het eventueel moeten vergoeden van schade (nadeelcompensatie) als gevolg van nieuwe of gewijzigde regels en de aanvaardbaarheid (redelijkheid/evenredigheid) van nieuwe of gewijzigde regels.

M.e.r. en MER/plan m.e.r.-beoordeling
Een milieueffectrapportage (m.e.r. = procedure) brengt de milieugevolgen van een plan of project in beeld voordat er een besluit over wordt genomen. De initiatiefnemer beschrijft de verwachte gevolgen voor het milieu in een milieueffectrapport (MER). Een MER is dus het resultaat van een m.e.r..

Bij m.e.r.-plichtige plannen of programma 's gaat het om een 'plan m.e.r.'. Bij m.e.r.-plichtige projecten gaat het om een 'project m.e.r.'.

Voor het antwoord op de vraag of er een plan m.e.r. gevolgd moet worden is bepalend:
- of het plan of programma het kader vormt voor de toekenning van toekomstige vergunningen voor m.e.r.-plichtige projecten;
- of voor het plan of programma een passende beoordeling in het kader van natuur moet worden gemaakt.

Een omgevingsvisie, een programma (dus ook waterbeheerprogramma), een omgevingsplan en een voorkeursbeslissing in de projectprocedure zijn in ieder geval aangewezen benoemd als plan m.e.r.-plichtig.

Het wijzigen van regels in een Waterschapsverordening kan plan m.e.r.-plichtig zijn. Daarvoor moet een beoordeling van de wijzigingen plaatsvinden. Deze plan m.e.r.-beoordeling moet antwoord geven op de vraag of de wijziging van de Waterschapsverordening kan leiden tot aanzienlijke milieueffecten, waarvoor een plan m.e.r. doorlopen moet worden.

Nadeelcompensatie
Het Nederlands recht kent als uitgangspunt dat ieder zijn eigen schade draagt. Het aansprakelijk houden van een ander voor geleden schade is alleen gerechtvaardigd wanneer daarvoor een rechtsgrond valt aan te wijzen. Een bekende rechtsgrond is de onrechtmatige daad (artikel 6:162 BW). Voor een succesvolle aanspraak op een schadevergoeding bij onrechtmatig handelen is in ieder geval vereist dat de schadeveroorzaker onrechtmatig, dus strijdig met de geldende normen heeft gehandeld.

Naast de onrechtmatige daad bestaat het stelsel van 'nadeelcompensatie'. Als de overheid bij de uitoefening van de aan haar opgedragen taken en bevoegdheden in het kader van het algemeen belang, onder omstandigheden, onevenredige schade toebrengt aan een individuele derde, terwijl er geen sprake is van onrechtmatig handelen, kan deze onevenredige schade onder omstandigheden voor tegemoetkoming in aanmerking komen.
Nadeelcompensatie is geregeld in Titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en wordt nader ingevuld in afdeling 15.1 van de Omgevingswet (Ow). Artikel 15.1 van de Omgevingswet noemt de waterschapsverordening en een omgevingsvergunning als besluiten, waarop titel 4.5 Awb van toepassing is en die dus voor nadeelcompensatie in aanmerking kunnen komen.
Van nadeelcompensatie is pas sprake als de schade uitgaat boven het normale maatschappelijke risico of het normaal ondernemersrisico (onevenredig nadeel) van de benadeelde en die de benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft.

V. Alternatief voorstel

1.6 Een andere periode voor het overgangsrecht voor bestaande drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen is mogelijk

Voorgesteld wordt dat bestaande drainagemiddelen in het beperkingengebied drainage na vijftien jaar moeten zijn aangelegd op 0,80 m beneden maaiveld.

Als alternatief kan worden gekozen voor een overgangstermijn van 20 jaar. Dit sluit meer aan bij een langere technische levensduur van drainagemiddelen en biedt grondgebruikers meer tijd om bestaande drainagemiddelen te benutten. Daar staat tegenover dat de vermindering van de effecten van diepe drainagemiddelen op grondwaterafhankelijke natuur langer wordt uitgesteld.

Een tweede alternatief is het verkorten van de overgangstermijn naar maximaal twee teeltplannen van vier jaar (= acht jaar). Voor de meeste gewassen, zoals aardappelen, suikerbieten etc. wordt een teeltwisseling van 4 jaar toegepast. Met een overgangsrechtelijke cyclus van 2 teeltplannen worden grondgebruikers ook een redelijke en aanvaardbare termijn aangeboden.

VI. Argumenten

1.1 Het wijzigen van de specifieke zorgplicht voor de aanleg van drainagemiddelen (artikel 2.38)

De huidige specifieke zorgplicht in artikel 2.38 is algemeen en weinig specifiek geformuleerd. Voorgesteld wordt deze zorgplicht meer specifiek te formuleren, zodat de initiatiefnemer voor het aanleggen van drainagemiddelen beter weet waar hij aan toe is als het gaat om de specifieke zorgplicht.

1.2 Het invoegen van een meldplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot maximaal 0,80 m beneden maaiveld (artikel 2.40 (meldplicht) en artikel 2.41 (indieningsvereisten))

Voor het aanleggen van drainagemiddelen geldt nu een vergunningplicht (artikel 2.39 huidig). Deze vergunningplicht wordt (deels) vervangen door een meldplicht als drainagemiddelen niet dieper dan 80 cm wordt aangelegd onder maaiveld.

Drainagemiddelen zijn in de Waterschapsverordening gedefinieerd als: drains, kleine sloten, greppels en andere middelen voor de afvoer van water over en door de grond met als doel de grondwaterstand kunstmatig te beïnvloeden (bijlage I, Waterschapsverordening).

Alle middelen die een drainerende werking hebben op het grondwatersysteem behoren tot deze definitie. Uitgezonderd de watergangen die op de legger staan, omdat deze naast de drainerende functie ook een specifieke afvoerende functie hebben en daarom anders ontworpen en aangelegd zijn dan overige watergangen.

Drainagemiddelen worden in hoofdzaak aangelegd om grondwaterstanden te reguleren en overtollig water af te voeren. Hoe dieper drainagemiddelen worden aangelegd des te meer dit ten koste gaat van de grondwatervoorraad. Het minder diep aanleggen van drainagemiddelen draagt bij aan de doelstelling van het waterschap van het vergroten van de grondwatervoorraad.

Dit sluit aan bij het beleidskader grondwateronttrekkingen en drainage om drainagemiddelen in het beheergebied bij aanleg en vervanging niet dieper dan 0,8 m beneden maaiveld aan te leggen. Doel van het stellen van deze ondergrens is het beperken van de nadelige invloed van drainagemiddelen op de grondwatervoorraad. Bij landbouwkundig gebruik is een drainageniveau van 0,8 m beneden maaiveld voor het overgrote deel van de gewas-bodemcombinaties die in het beheergebied van waterschap Vechtstromen voorkomen voldoende (TAUW, 2025).

Met een meldplicht in plaats van een vergunningplicht worden initiatiefnemers gestimuleerd om drainagemiddelen daadwerkelijk niet dieper dan 80 cm onder maaiveld aan te leggen. Een meldplicht leidt in zijn algemeenheid tot minder administratieve lasten voor de initiatiefnemer en het waterschap. Met het invoegen van de meldplicht worden ook de specifieke indieningsvereisten vastgesteld.

1.3 Het wijzigen van de vergunningplicht, aanvraagvereisten en beoordelingsregels voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld (artikel 2.42, artikel 2.43 en artikel 2.44)
De bestaande vergunningplicht voor het aanleggen van drainagemiddelen (artikel 2.39 huidig), wordt gewijzigd in een vergunningplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld.

Uit de praktijk van de grondgebruikers is duidelijk geworden dat er behoefte is om in individuele gevallen (maatwerk) van deze 0,8 m te kunnen afwijken. Reden om – in afwijking van het beleidskader grondwateronttrekkingen en drainage - de bestaande vergunningplicht te handhaven, maar dan voor drainagemiddelen die dieper dan 0,8 m worden aangelegd. Tegelijk worden de aanvraagvereisten en beoordelingsregels voor deze vergunningplicht geactualiseerd.

1.4 + 1.5 Het toevoegen van een nieuw beperkingengebied drainagemiddelen (artikel 1.4, nummer 13) en daaraan gekoppeld een algeheel verbod voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen (artikel 2.45)
Voorgesteld wordt een nieuw beperkingengebied aan de Waterschapsverordening toe te voegen, met daaraan gekoppeld een verbod om nieuwe drainagemiddelen in dit beperkingengebied aan te leggen.

De grondwaterafhankelijke natuur[10] die ten grondslag ligt aan het in 2013 vastgestelde beperkingengebied voor grondwateronttrekkingen is als uitgangspunt genomen voor het bepalen van het nieuwe beperkingengebied voor drainagemiddelen. Na 2013 zijn grondwaterafhankelijke habitattypen in Natura 2000-gebieden vastgesteld die buiten het bestaande beperkingengebied vallen. De grondwaterafhankelijke delen van deze gebieden zijn vanwege de zwaardere juridische bescherming door Europese regelgeving (de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn) toegevoegd als basis voor het bepalen van het nieuwe beperkingengebied.

Grondwaterafhankelijke natuur wordt beïnvloed door (permanente) verlaging van grondwaterstanden als gevolg van drainagemiddelen. De invloed van drainagemiddelen reikt over een bepaalde afstand die afhankelijk is van de kenmerken van de drainagemiddelen en de opbouw van de ondergrond.

Het verbieden van de aanleg van nieuwe drainagemiddelen in het beperkingengebied voorkomt een verdere structurele verlaging van de grondwaterstand die nadelige invloed heeft op grondwaterafhankelijke natuur en de grondwatervoorraad.

De omvang van het beperkingengebied is gebaseerd op de invloedsafstand van drainagemiddelen. Voor het bepalen van de invloedsafstand van drainagemiddelen zijn verschillende methoden beschouwd. Uit verkennende berekeningen blijkt dat de invloedsafstand sterk afhankelijk is van geohydrologische omstandigheden en kan variëren van ongeveer 200 meter tot meer dan 2.000 meter.
Het deskundigenadvies van TNO en TU Delft (TNO/TU-Delft, 2026) geeft aan dat de meest nauwkeurige bepaling van invloedsafstanden kan worden verkregen door gebruik te maken van gebiedsspecifieke

[10] Natuurtypen waarvan het duurzaam voorkomen afhankelijk is van de grondwaterstand, kwel of grondwaterkwaliteit worden aangemerkt als grondwaterafhankelijk.

grondwatermodellen waarin de lokale opbouw van de ondergrond en de hydrologische omstandigheden zijn verwerkt.

De toepassing van dergelijke modellen voor alle relevante natuurgebieden vraagt echter een aanzienlijke onderzoeksinspanning. Niet voor alle gebieden zijn gebiedsspecifieke modellen beschikbaar en de beschikbare modellen zijn ontwikkeld voor het doorrekenen van concrete maatregelen. Het uitvoeren van berekeningen voor mogelijke toekomstige drainage-ingrepen vergt specialistische modelaanpassingen, validatie van invoergegevens en uitgebreide analyse van de resultaten. Dit leidt tot substantiële kosten en een langere doorlooptijd.

Bij de keuze van de gehanteerde methode is gezocht naar een evenwicht tussen:
- gebiedsgericht maatwerk;
- wetenschappelijke onderbouwing;
- navolgbaarheid van de berekeningen;
- uitvoerbaarheid van het beleid;
- een doelmatige inzet van beschikbare middelen.

Hoewel gebiedsspecifieke modellering in theorie leidt tot een hogere nauwkeurigheid, neemt deze nauwkeurigheid geleidelijk toe terwijl de benodigde inspanning sterk toeneemt. Daarbij is niet op voorhand aannemelijk dat de extra inspanning leidt tot wezenlijk andere beleidsmatige conclusies of tot een betere afweging van de betrokken belangen.
Om deze reden is ervoor gekozen gebruik te maken van het regionale grondwatermodel als basis voor de analyse (TAUW, 2026). Dit model biedt een consistente beschrijving van de geohydrologische omstandigheden binnen het gehele beheergebied en maakt het mogelijk om op een uniforme en reproduceerbare wijze invloedsafstanden te bepalen.

In een ideale situatie zouden alle gebiedsgegevens en modelparameters voor iedere locatie afzonderlijk worden gecontroleerd, geactualiseerd en geoptimaliseerd. Een dergelijke aanpak is echter zeer arbeidsintensief en leidt tot een aanzienlijke verhoging van de onderzoeksinspanning. Gezien het doel van het wijzigen van de regels in de Waterschapsverordening, namelijk het vaststellen van een generiek en uitvoerbaar beschermingskader voor grondwaterafhankelijke natuur, is beoordeeld dat de verwachte meerwaarde van een dergelijke verfijningsslag niet opweegt tegen de benodigde inzet van tijd en middelen.
De resultaten komen uit op afstanden tussen 100 m in het oost van het beheergebied tot maximaal 1.900 m in het noordwesten van het beheergebied en liggen daarna in dezelfde orde van grootte als de verkennende berekeningen. De gekozen aanpak levert daarmee een voldoende robuuste basis voor beleidsvorming en biedt een evenwichtige balans tussen nauwkeurigheid, uitvoerbaarheid en bescherming van natuurwaarden.

Bij (her)inrichtingsprojecten van het waterschap gericht op verdrogingsbestrijding van grondwaterafhankelijke natuur wordt beoordeeld of nadelige effecten op grondgebruik in de omgeving moeten worden gecompenseerd met mitigerende maartregelen. Het aanleggen van drainagemiddelen door of namens het waterschap of provincie is dan een mogelijke mitigerende maatregel, die wordt toegepast als per saldo de verdroging van de grondwaterafhankelijke natuur wordt verminderd. Reden om voor het waterschap en provincies een uitzondering op het verbod op te nemen.

1.6 Het vaststellen van het overgangsrecht bij het instellen van de meldplicht en vergunningplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot of dieper dan 0,80 m beneden maaiveld en het algeheel verbod voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen (artikel 2.46)
Uitgangspunt voor het overgangsrecht is de eerbiedigende werking voor bestaande drainagemiddelen die rechtmatig zijn aangelegd.

Het overgangsrecht bij het instellen van de meldplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot maximaal 0,80 m beneden maaiveld luidt als volgt.

- Voor bestaande drainagemiddelen die zijn aangelegd met een vergunning en met het wijzigen van de waterschapsverordening onder de meldplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot maximaal 0,80 m beneden maaiveld vallen, wordt deze vergunning aangemerkt al een melding.

Het overgangsrecht bij het wijzigen van de vergunningplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld luidt als volgt.

- Voor bestaande drainagemiddelen die zijn aangelegd met een vergunning en met het wijzigen van de waterschapsverordening onder de vergunningplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld vallen, wordt de vergunning aangemerkt als een vergunning verleend op grond van artikel @ (vergunningplicht), zolang deze drainagemiddelen niet worden vervangen of gewijzigd.
- Worden drainagemiddelen vervangen of gewijzigd geldt of de meldplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot maximaal 0,80 m beneden maaiveld of de vergunningplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld.

Het overgangsrecht bij het instellen van het verbod voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen luidt als volgt.

- Het verbod geldt niet voor bestaande drainagemiddelen aangelegd door gemeenten, waterschap en provincie bij de uitoefening van hun wettelijke taken. Dit met het oog op dat bij bestaande inrichting van bebouwde gebieden, bebouwing en infrastructuur het drainageniveau in veel gevallen dieper is dan 0,8 m beneden maaiveld. Dit geldt ook voor drainagemiddelen die als mitigerende maatregel bij natuurherstelprojecten zijn aangelegd. Het is in deze gevallen doorgaans niet haalbaar om het drainageniveau aan te passen zonder ingrijpende gevolgen of extreem hoge kosten. In nieuwe gevallen is het uitgangspunt dat rekening wordt gehouden met een maximale diepte van 0,8 m beneden maaiveld.
- Voor bestaande drainagemiddelen die zijn aangelegd met een vergunning en met het wijzigen van de waterschapsverordening onder het verbod vallen, geldt het verbod gedurende vijftien jaar na inwerkingtreding niet. Na deze vijftien jaar moeten deze bestaande drainagemiddelen zijn aangelegd op 0,80 m beneden maaiveld.

  Bij de bepaling van deze termijn is een afweging gemaakt tussen het belang van bescherming van grondwaterafhankelijke natuur enerzijds en de gevolgen voor grondeigenaren en gebruikers anderzijds. Een kortere overgangstermijn zou ertoe leiden dat recent aangelegde drainagesystemen versneld moeten worden aangepast of vervangen. Gezien de investeringen die met de aanleg van dergelijke systemen zijn gemoeid, wordt dit niet proportioneel geacht, mede gelet op de afschrijvingstermijn en levensduur. Daarnaast werken agrariërs met teeltplannen met een duur van 4 tot 6 jaar. Bij een overgangstermijn van vijftien jaar kan de agrariër met het eerstvolgende teeltplan rekening houden met de aanpassing van het drainageniveau. Tegelijkertijd is het vanuit het oogpunt van natuurbescherming onwenselijk dat de verlaging van de grondwaterstand door diep aangelegde drainagemiddelen voor onbeperkte tijd blijft voortbestaan. Met een overgangstermijn van vijftien jaar wordt een evenwicht bereikt tussen beide belangen. De termijn biedt eigenaren voldoende tijd om

aanpassingen planmatig en tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten uit te voeren, terwijl tegelijkertijd wordt geborgd dat de verlaging van de grondwaterstand door diepe drainage binnen een afzienbare termijn wordt verminderd.

1.2 t/m 1.6 Onder een drainageniveau van 0,80 m wordt het volgende verstaan (artikel 2.39)
Drainagemiddelen hebben invloed op de grondwaterstand op het niveau waarop water wordt afgevoerd. Dit noemen we het drainageniveau. Bij buisdrainage kan dit het niveau van de drainagebuis of het uitstroomniveau van de stuwput zijn. Bij permanent watervoerende sloten en greppels is dit het peil bij een peil regulerend kunstwerk, zoals een stuw of een pomp. Bij droogvallende drainagemiddelen is dit het bodemniveau.

Daar waar het drainageniveau van drainagemiddelen maximaal 0,80 m beneden maaiveld mag zijn, wordt het volgende bedoeld.

1. Het drainageniveau mag niet dieper zijn dan 0,8 m beneden maaiveld.
2. Hierbij geldt het 10% laagste maaiveld van het ontwaterde perceel als referentie. Deze referentie geldt voor elk kadastraal perceel dat door het drainagemiddel wordt ontwaterd.
3. Voor kadastrale percelen kleiner dan 1000 m2 gelden punten 1. en 2. niet.
4. De ontwaterende werking van een drainagemiddel mag over maximaal een afstand van 50 m of een oppervlak van 1000 m^2 maximaal 1,2 m diep zijn ten opzichte van het gemiddelde maaiveld over die afstand of dat oppervlak.

ad 1. 0,8 m beneden maaiveld is voor het overgrote deel van de gewas-bodemcombinaties die in het beheergebied van waterschap Vechtstromen voorkomen voldoende (Beleidskader grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen, achtergrondrapport TAUW)

ad 2. Het 10% laagste maaiveld (10% van het perceel heeft een lagere maaiveldhoogte) wordt aangehouden om te voorkomen dat de drainage op het laagste punt van het perceel wordt afgestemd en daardoor onevenredig diep ontwatert. Het 10% laagste maaiveld kan doormiddel van het AHN[11] worden bepaald.
Het criterium wordt per kadastraal perceel toegepast, omdat dit eenduidig afgebakende eenheden zijn en omdat drainagemiddelen doorgaans zijn afgestemd op percelen. Het criterium geldt per kadastraal perceel om te voorkomen dat bij een ontwateringsmiddel dat meerdere percelen ontwatert het laagste perceel het drainageniveau bepaalt. De ontwatering zou dan te diep zijn voor de minder lage percelen, de grondwaterstand zou daar dieper wegzakken dan nodig.

ad 3. Kleine percelen worden uitgesloten om te voorkomen dat een klein kadastraal perceel de ontwatering van omliggende percelen belemmert of dat voor zo'n klein perceel een vergunningaanvraag nodig is. Het effect van relatief diepe drainage van een enkel, klein perceel op de grondwaterstand in de omgeving is beperkt.

ad 4. Drainagemiddelen mogen niet over een te grote afstand of oppervlakte drainerend werken omdat dan de grondwaterstand in de omgeving te sterk wordt verlaagd. 50 m afstand en 1000 m^2 komen ongeveer overeen als je uitgaat van een directe invloedsafstand van 10 m aan weerszijden van het ontwateringsmiddel.
Met deze regel wordt beoogd dat het ontwateren lokale laagtes en grotere oppervlaktes hoger gelegen delen van percelen wordt beperkt.

2.1 Het wijzigen van de indeling van hoofdstuk 4
Om de regels rondom grondwateronttrekkingen te verduidelijken, wordt voorgesteld de indeling van hoofdstuk 4 van de Waterschapsverordening te wijzigen.

[11] Actueel Hoogtebestand Nederland, https://www.ahn.nl

Allereerst worden de bestaande regels in de afdeling opnieuw geordend van algemeen geldende regels voor grondwateronttrekkingen tot bijzondere regels voor categorieën van grondwateronttrekkingen. Verder worden de regels voor de verschillende categorieën van grondwateronttrekkingen per categorie uitgeschreven. Hierbij zijn de bestaande regels voor deze categorieën beleidsarm overgezet.

2.2 Het wijzigen van het toepassingsbereik van afdeling 4.1 (artikel 4.1);
Het toepassingsbereik in artikel 4.1 is meer in overeenstemming gebracht met het begrip (grond)wateronttrekkingsactiviteit, zoals bedoeld in de Omgevingswet:
- het onttrekken van grondwater door een daarvoor bestemde voorziening, of
- het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bestemde voorziening.

2.3 Het invoegen van een artikel over samenhangende grondwateronttrekkingen (artikel 4.2)
Grondwateronttrekkingen hangen samen wanneer de afstand tussen de onttrekkingen zodanig is dat verlaging van de grondwaterstand samenvalt en wordt versterkt.

In de praktijk is gebleken dat samenhangende grondwateronttrekkingsactiviteiten door initiatiefnemers soms worden 'opgeknipt' in afzonderlijke grondwateronttrekkingsactiviteiten. Deze afzonderlijke grondwateronttrekkingsactiviteiten vallen dan onder de meldplicht en niet onder de vergunningplicht. Om dit te voorkomen wordt artikel 4.2 ingevoegd.

Van samenhangende grondwateronttrekkingen is in ieder geval sprake als:
- ze deel uitmaken van hetzelfde project, initiatief, inrichting of doel;
- er sprake is van technische, functionele, organisatorische, ruimtelijke of hydrologische samenhang.
- In het geval van grondwateronttrekkingen voor beregening of bevloeiing worden grondwateronttrekkingen door één initiatiefnemer die minder dan 500 m uit elkaar liggen in ieder geval als één samenhangende grondwateronttrekkingsactiviteit gezien.

2.4 Het wijzigen van de specifieke zorgplicht voor het onttrekken van grondwater (artikel 4.3)
De bestaande specifieke zorgplicht voor het onttrekken van grondwater wordt aangevuld, zodat de initiatiefnemer voor het onttrekken van grondwater beter weet waar hij aan toe als het gaat om de specifieke zorgplicht.

2.5 In artikel 4.6 te verwijzen naar de juiste bijlage
In artikel 4.6, onder i., wordt niet verwezen naar de juiste bijlage. Deze fout wordt hersteld.

2.6 Het invoegen van een algemene regel voor de meetplicht voor het onttrekken van grondwater voor beregening of bevloeiing (artikel 4.24)
De initiatiefnemer die grondwater onttrekt is op grond van artikel 4.4 (nieuw) van de Waterschapsverordening verplicht de in een kwartaal onttrokken hoeveelheid grondwater te meten met een nauwkeurigheid van ten minste 95% en deze meetgegevens aan het waterschap te verstrekken. Het waterschap verstrekt op zijn beurt deze gegevens aan de provincie. De provincie gebruikt deze gegevens voor het opleggen van de provinciale grondwaterheffing. Het waterschap gebruikt deze gegevens om de toestand van de grondwatervoorraad te evalueren. Informatie over grondwateronttrekkingen per put en verspreid in de tijd leveren voor deze evaluatie de meest bruikbare informatie.

Voorgaande veronderstelt bij iedere grondwateronttrekking de aanwezigheid van een watermeter. Voor grondwateronttrekkingen voor industriële toepassing of voor bouwputbemaling, proefbronnering, sleufbemaling, bodemsanering en grondwatersanering is dit vaak het geval. Bij grondwateronttrekkingen voor beregening en bevloeiing is dit veelal niet het geval. Bij niet continue grondwateronttrekkingen, zoals

die voor beregening of bevloeiing, stuit het gebruik van watermeters op praktische bezwaren. De toepassing van een watermeter bij grondwateronttrekkingen voor beregening is omslachtig en storingsgevoelig doordat deze bij elke onttrekking opnieuw met losse hulpstukken aan de pomp moet worden gekoppeld.

Om tegemoet te komen aan de praktische bezwaren wordt als algemene regel in de Waterschapsverordening opgenomen dat de meting bij een grondwateronttrekking voor beregening of bevloeiing kan plaatsvinden door vermenigvuldiging van beregenings- of irrigatiegift in mm met de oppervlakte die wordt beregend of bevloeid.

De verkregen gegevens kunnen vervolgens via een aangewezen elektronisch kanaal aan het dagelijks bestuur worden verstrekt. Hiermee accepteert het waterschap een geringere nauwkeurigheid van de meting. Daar tegenover staat dat het meten en registreren door deze aanpassing eenvoudiger wordt. De verwachting is dat daardoor een completer beeld van de onttrekkingen voor beregening zal ontstaan.

2.7 *Het beperkingengebied onttrekken grondwater te verruimen (artikel 1.4, nummer 6);*
In artikel 4.9 van de Waterschapsverordening (huidig) is een verbod opgenomen voor het onttrekken van grondwater in het beperkingengebied ‘onttrekken grondwater’. Het betreft beperkingengebieden rondom grondwaterafhankelijke natuur. Voorgesteld wordt deze bestaande beperkingengebieden te verruimen van 200 m naar 500 m.

De huidige regels voor het onttrekken van grondwater, waaronder het verbod voor het onttrekken van grondwater voor beregening en bevloeiing in het beperkingengebied, zijn in Rijn-oost verband opgesteld en in 2013 vastgesteld door de rechtsvoorgangers van waterschap Vechtstromen.

Deze regels zijn bij de fusie op 1 januari 2014 overgegaan naar waterschap Vechtstromen, op 8 december 2015 (opnieuw) vastgesteld als algemene regel bij de destijds geldende Keur van het waterschap en sinds 1 januari 2024, met de inwerkingtreding van de Omgevingswet, beleidsneutraal opgenomen in de Waterschapsverordening.

Evenals bij het nieuwe beperkingengebied voor drainagemiddelen zijn de grondwaterafhankelijke delen van Natura 2000-gebieden die na 2013 zijn vastgesteld die buiten het bestaande beperkingengebied toegevoegd als basis voor het bepalen van het nieuwe beperkingengebied.

Grondwaterafhankelijke natuur wordt beïnvloed door tijdelijke verlaging van grondwaterstanden als gevolg van grondwateronttrekkingen. De invloed van grondwateronttrekkingen reikt over een bepaalde afstand die afhankelijk is van de kenmerken van de onttrekkingen en de opbouw van de ondergrond. Om grondwaterafhankelijke natuur te beschermen wordt het beperkingengebied onttrekken grondwater verruimd.

Sinds de vaststelling van de huidige regels en het huidige beperkingengebied onttrekken grondwater hebben zich relevante ontwikkelingen voorgedaan die aanleiding geven de gehanteerde beschermingszone te heroverwegen.
In de afgelopen jaren is sprake geweest van een toename van droge en zeer droge zomers. Hierdoor is de vraag naar beregening toegenomen, wat heeft geleid tot een groei van zowel het aantal als de omvang van grondwateronttrekkingen voor beregening en bevloeiing. Tegelijkertijd is de kennis over de hydrologische effecten van grondwateronttrekkingen verder ontwikkeld.

Bij de herziening van de invloedsafstanden zijn de uitgangspunten van de berekeningen geactualiseerd. In het eerdere beleid was de beschermingszone van 200 meter gebaseerd op destijds beschikbare inzichten en aannames over de omvang en duur van grondwateronttrekkingen. De nieuwe berekeningen sluiten beter aan bij de huidige praktijk en bij de omvang van onttrekkingen waarvoor een vergunningplicht geldt. Waar eerder werd uitgegaan van de effecten van een afzonderlijke beregeningsbeurt, is nu gerekend met de maximale onttrekkingsomvang die binnen het vergunningenstelsel relevant is. Deze benadering geeft een realistischer beeld van de potentiële invloed van nieuwe grondwateronttrekkingen op de grondwaterstand.

Naast de aanpassing van de uitgangspunten voor de berekening van de invloedsafstanden is aan deskundigen van TU-Delft en TNO advies gevraagd over de wijze van berekenen (Deskundigenadvies TNO/TU-Delft, 2026). Het deskundigenadvies van TNO en TU Delft wijst erop dat de invloedsafstand van grondwateronttrekkingen mede wordt bepaald door de lokale geohydrologische opbouw van de ondergrond. De meest nauwkeurige bepaling van effecten zou daarom plaatsvinden met behulp van gebiedsspecifieke grondwatermodellen.
Deze modellen zijn beschikbaar voor de Natura 2000-gebieden, maar niet voor alle NNN-gebieden. Daarnaast zijn de modellen ontwikkeld voor het doorrekenen van concrete maatregelen en vergt het doorrekenen van effecten van potentiële toekomstige onttrekkingen aanzienlijke aanpassingen en specialistische inzet. Toepassing van gebiedsspecifieke modellering voor alle natuurgebieden zou daardoor leiden tot een omvangrijke onderzoeksinspanning en een aanzienlijke verlenging van de doorlooptijd.
Uit de uitgevoerde analyses blijkt dat de berekende invloedsafstanden, ondanks verschillen in geohydrologische omstandigheden, in hoofdzaak variëren tussen circa 250 en 500 meter. Gegeven deze relatief beperkte bandbreedte is de meerwaarde van het uitvoeren van aanvullende gebiedsspecifieke berekeningen voor alle natuurgebieden naar verwachting beperkt.
Om de robuustheid van de gekozen benadering te toetsen zijn voor twee representatieve voorbeeldgebieden berekeningen uitgevoerd waarbij geohydrologische kenmerken uit het regionale grondwatermodel zijn overgenomen in een vereenvoudigde rekenmethodiek (TAUW, 2026b). De resultaten bevestigen dat een beschermingsafstand van 500 meter aansluit bij de bovengrens van de te verwachten invloedsafstanden en daarmee een passend beschermingsniveau biedt voor grondwaterafhankelijke natuur.
Daarom is gekozen voor een generieke beschermingsafstand van 500 meter. Deze keuze biedt een evenwicht tussen hydrologische onderbouwing, uitvoerbaarheid, consistentie van beleid en bescherming van natuurwaarden.

Het doel van de beschermingszone is het voorkomen van aanvullende verlaging van de grondwaterstand ter plaatse van grondwaterafhankelijke natuur. Omdat negatieve effecten op deze natuurwaarden vaak moeilijk of slechts op lange termijn herstelbaar zijn, is het van belang dat nieuwe grondwateronttrekkingen niet worden toegestaan binnen een afstand waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat effecten kunnen optreden.

Uit hydrologische analyses blijkt dat de invloedsafstand van grondwateronttrekkingen afhankelijk is van gebiedskenmerken en varieert tussen circa 250 en 500 meter.

Bij de keuze van de beschermingsafstand is rekening gehouden met:
- de geactualiseerde berekende invloedsafstanden;
- de variatie in berekende invloedsafstanden (250-500 m) op basis van kenmerken van de ondergrond;
- het voorzorgsbeginsel bij het belang van bescherming van grondwaterafhankelijke natuur;
- de omstandigheid dat uitsluitend nieuwe onttrekkingen worden beperkt en bestaande rechten worden gerespecteerd;

- de wens om een eenvoudig toepasbare en handhaafbare beleidsregel vast te stellen;
- het feit dat bestaande vergunde onttrekkingen niet worden beperkt en de maatregel uitsluitend betrekking heeft op nieuwe onttrekkingen.

Gezien de variatie in de invloedsafstand biedt een beschermingsafstand gebaseerd op uitsluitend de gemiddelde invloedsafstand onvoldoende zekerheid dat negatieve effecten op natuur worden voorkomen. Daarom is gekozen voor een beschermingsafstand van 500 meter rondom grondwaterafhankelijke natuur. Deze afstand omvat de maximaal berekende invloedsafstand en biedt daarmee een robuuste bescherming tegen ongewenste aanvullende grondwaterverlaging. Hiermee wordt een evenwicht bereikt tussen bescherming van natuurwaarden en het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw buiten de beschermingszone.

Vanwege de variatie tussen gebieden is overwogen of een gebiedsspecifieke beschermingsafstand kan worden vastgesteld. Hoewel een dergelijke benadering in theorie nauwkeuriger kan zijn, vraagt dit omvangrijk aanvullend onderzoek en leidt dit tot een langere doorlooptijd. Gezien het beschermingsdoel, de omvang van de onzekerheden en de wens tot een eenduidige en uitvoerbare beleidsregel, is gekozen voor een generieke beschermingsafstand gebaseerd op de bovengrens van de berekende invloedsafstanden. Hiermee wordt op een praktische en robuuste wijze invulling gegeven aan het voorzorgsbeginsel en wordt voldoende zekerheid geboden dat nieuwe grondwateronttrekkingen niet leiden tot ongewenste aanvullende effecten op grondwaterafhankelijke natuur.

2.8 Het vaststellen van het overgangsrecht bij het verruimen van het beperkingengebied onttrekken grondwater (artikel 4.23)
Uitgangspunt voor het overgangsrecht bij het verruimen van het beperkingengebied onttrekken grondwater en daarmee de uitbreiding van het verbod op grondwateronttrekkingen voor beregening en bevloeiing in dat beperkingengebied, is de eerbiedigende werking voor bestaande grondwateronttrekkingen voor beregening en bevloeiing.

Het overgangsrecht voor bestaande grondwateronttrekkingen voor beregening en bevloeiing luidt als volgt.

Het verbod geldt niet voor de bestaande grondwateronttrekkingen voor beregening of bevloeiing in het beperkingengebied onttrekken:
- als die grondwateronttrekking voor 1 januari 2028 bij het waterschap worden gemeld en uit die melding blijkt dat de voorziening om grondwater te onttrekken voor 15 april 2026 aanwezig was; of
- voor die grondwateronttrekkingen een omgevingsvergunning is verleend.

Om onder het overgangsrecht te vallen en als bestaand gebruik te kunnen worden geregistreerd, moet een initiatiefnemer zich actief voor 1 januari 2028 melden bij het waterschap. Bij deze melding moet de initiatiefnemer aantonen dat zijn voorziening om grondwater te onttrekken – de put – voor 15 april 2026 aanwezig was. De datum van 15 april 2026 is gekozen, omdat dit de datum van het vaststellen van het beleidskader grondwateronttrekkingen en drainage door het algemeen bestuur.

2.9 Het wijzigen van de vergunningplicht voor het infiltreren van water (artikel 4.27)
Artikel 4.27 wordt gewijzigd, zodat de vergunningplicht beter aansluit bij de bevoegdheid van het waterschap. Het waterschap is, gelet op de definitie van een wateronttrekkingsactiviteit, alleen bevoegd gezag als het gaat om het in de bodem brengen van water, om dit vervolgens te onttrekken (infiltreren).

Als er sprake is van het eerst onttrekken van grondwater, wat daarna wordt teruggebracht in de bodem is er sprake van een (bodem)lozingsactiviteit. Wordt water in de bodem gebracht zonder het oogmerk om het water terug te winnen/te onttrekken is er sprake van een milieubelastende activiteit.

3.1 + 3.2 Nieuw beperkingengebied openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is (artikel 1.4, nummer 12) + in artikel 4.19 van de Waterschapsverordening een derde lid toe te voegen, met een verbod om water aan een oppervlaktewaterlichaam te onttrekken in het beperkingengebied openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is, als het debiet van de onttrekking meer dan 5 m³ per uur is, in de periode van 1 maart tot 1 november
Binnen het beheergebied van Vechtstromen bevinden zich verscheidene openbare vijvers – voornamelijk in stedelijk gebied, maar ook geïsoleerde vijvers buiten het stedelijk gebied - waar geen wateraanvoer mogelijk is. In tijden van droogte wordt er oppervlaktewater onttrokken uit deze vijvers voor bijvoorbeeld het beregenen van gewassen, sportvelden of groenvoorzieningen. Het gaat hierbij om onttrekkingen door mobiele installaties, zoals zuigwagens, giertanks en (tijdelijk) aangelegde onttrekkingsvoorzieningen (pompen).

Door het veelvuldig onttrekken van oppervlaktewater uit openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk in tijden van droogte, zal de waterkwaliteit aanzienlijk verslechteren en zal de kans op uiteindelijke droogval en vissterfte toenemen. Droogval van deze vijvers heeft ook effect op het grondwater ter plekke.

In de afgelopen jaren heeft het dagelijks bestuur op grond van artikel 1.19 van de Waterschapsverordening waterschap Vechtstromen van de mogelijkheid gebruik gemaakt om een onttrekkingsverbod voor oppervlaktewater uit openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is af te kondigen in geval van grote waterschaarste of aanmerkelijke verslechtering van de kwaliteit daarvan.
Deze tijdelijke verboden zijn ingesteld in 2018, 2019, 2020, 2022, 2023, 2025 en 2026. Gelet op het veelvuldig afkondigen van deze verboden, wordt het verbod nu permanent gemaakt.

Doel van het permanente verbod op het onttrekken van oppervlaktewater uit openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is, is het tegengaan van verslechtering van de waterkwaliteit en de vermindering van de waterkwantiteit van deze vijvers in tijden van droogte. Als gevolg van het ontbreken van wateraanvoer voor deze vijvers, zijn deze vijvers hier in het bijzonder kwetsbaar voor.

Het permanente verbod richt zich op onttrekkingen door mobiele installaties zoals zuigwagens, giertanks en (tijdelijk) aangelegde onttrekkingsvoorzieningen (pompen). Het verbod richt zich niet op particuliere onttrekkingen van oppervlaktewater uit deze vijvers voor beregening of bevloeiing van percelen direct grenzend aan de vijvers. Het debiet van deze onttrekkingen is erg laag. Het gemiddelde debiet van een particuliere tuinpomp ligt tussen de 3 en 5 m3 per uur. Reden om het verbod op onttrekkingen vanaf 5 m^3/uur in te stellen. In extreem droge situaties kan ook voor deze particuliere onttrekkingen van oppervlaktewater uit de vijvers alsnog een tijdelijk verbod worden afgekondigd.

Het permanente verbod geldt in de periode van 1 maart tot 1 november, zijnde het groeiseizoen voor gewassen. Openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is worden buiten deze periode aangevuld met neerslag en door hogere grondwaterstanden vanuit het grondwatersysteem. Daarmee is kans op verslechtering van de waterkwaliteit en droogval dan kleiner en is het niet nodig het permanente verbod voor die periode (1 november tot 1 maart) in te stellen.

4. Bijlage IV bij de Waterschapsverordening te wijzigen;
Voorgesteld wordt bijlage IV te actualiseren en meer te laten aansluiten bij het SIKB-protocol.

Het SIKB 12010 protocol is opgesteld door Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer. Dit met als doel om de kwaliteit van berekeningen voor tijdelijke bemalingen te waarborgen en het verminderen van nadelige effecten op de omgeving veroorzaakt door bemalingen. Het SIKB 12020 protocol voor het

technisch bemalingsplan zorgt dat er bij de melding of aanvraag voldoende informatie beschikbaar is over de uitvoering van de bemaling.

Door bijlage IV van de Waterschapsverordening meer te laten aansluiten wordt de kwaliteit, volledigheid en uniformiteit van de aangeleverde informatie verbeterd, wat zowel de vergunningverlening als het toezicht tijdens de uitvoering ondersteunt.

5. Plan m.e.r.-beoordeling
Waterschap Vechtstromen heeft een plan m.e.r.-beoordeling laten opstellen of de voorgestelde aanpassingen in de Waterschapsverordening leiden tot aanzienlijk negatieve milieueffecten.

De plan m.e.r.-beoordeling (Anteagroup, 2026) laat zien dat de voorgestelde aanpassingen in de Waterschapsverordening een overwegend positieve milieueffecten hebben. De belangrijkste positieve effecten worden verwacht voor grondwaterkwantiteit, beschermde natuurgebieden en grondwaterafhankelijke soorten. Voor de oppervlaktewaterkwaliteit en grondwaterkwaliteit zijn de effecten naar verwachting (zeer) beperkt.
Een mogelijk negatief effect treedt op bij de landbouw. Maar omdat de effecten van de maatregelen op de grondwaterstanden beperkt zijn, een ontwatering tot 0,8 m beneden maaiveld toegestaan blijft, en een hogere grondwaterstand in de zomer gunstig is voor de landbouw, is er naar verwachting geen aanzienlijk negatief milieueffect op het aspect landbouw.

Op basis van de uitgevoerde plan m.e.r.-beoordeling blijkt dat de voorgestelde aanpassingen in de Waterschapsverordening mogelijk een aantal negatieve milieugevolgen met zich meebrengt, maar dat er geen sprake is van aanzienlijk negatieve milieueffecten.

6. Iedere wijziging van de Waterschapsverordening moet ter inzage worden gelegd voor het kunnen indienen van een zienswijze
Op grond van artikel 16.32 Omgevingswet is afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing op het wijzigen van de Waterschapsverordening. Dit betekent dat een ontwerp van een wijziging van de Waterschapsverordening ter inzage moet worden gelegd. Hiervan wordt kennisgegeven in het Waterschapsblad.

VII. Risico’s en kanttekeningen

1. + 2. Effecten voor grondgebruikers
Adviesbureau Aequator heeft met bureauonderzoek, gesprekken met vier agrarische bedrijven en indicatieve berekeningen de mogelijke gevolgen van de voorgestelde regels voor landbouwopbrengsten en bedrijfsvoering in beeld gebracht (Aequator, 2026).

De berekeningen laten zien wat het verschil is tussen een gemiddeld en een droog jaar, en wat beregening daarin kan betekenen. Dat is nuttige informatie, maar het is niet hetzelfde als het daadwerkelijke effect van de voorgenomen wijziging van de regels in de Waterschapsverordening. Bestaande grondwateronttrekkingen mogen namelijk blijven bestaan. De bedragen in het rapport zeggen daarom vooral iets over de mogelijke schade door droogte en over het voordeel van kunnen beregenen. Ze zeggen minder rechtstreeks iets over de financiële gevolgen van de voorgenomen wijziging van de regels in de Waterschapsverordening.

In droge jaren kan het niet kunnen beregenen leiden tot duidelijke opbrengstderving en financiële gevolgen. De impact is het grootst bij hoog salderende akkerbouwgewassen en contractteelten.

Melkveebedrijven kunnen te maken krijgen met lagere ruwvoeropbrengsten, herinzaaikosten en duurder aangekocht voer.

De maatregel om de drainagebasis bij vervanging te verhogen naar 80 cm onder maaiveld lijkt op basis van de beschikbare literatuur een beperkter effect op de bedrijfsvoering te hebben. Een hogere grondwaterstand kan droogteschade verminderen, maar vergroot lokaal ook het risico op natschade en een geringere draagkracht.

1. + 2. Risicoanalyse nadeelcompensatie
Stichting Adviesbureau Onroerende Zaken (SAOZ) heeft een risicoanalyse gedaan naar mogelijke aanspraken op nadeelcompensatie als gevolg van het wijzigen van de regels over grondwateronttrekkingen en aanleggen van drainagemiddelen in de Waterschapsverordening (SAOZ, 2026).

De uitkomst van deze risicoanalyse is dat de nieuwe regels over grondwateronttrekkingen en aanleggen van drainagemiddelen in de Waterschapsverordening kunnen leiden tot een nadeligere situatie met betrekking tot het agrarische gebruik van percelen als gevolg van het beperken van de beregeningsmogelijkheden en het aanleggen van drainagemiddelen. Omdat deze beperkingen structureel zijn, vertalen deze beperkingen zich in een waardevermindering van percelen (vermogensschade).

De voorgenomen nieuwe regels over grondwateronttrekkingen en aanleggen van drainagemiddelen in de Waterschapsverordening kunnen worden aangemerkt als een normaal maatschappelijke ontwikkeling, gelet op de beleidsontwikkeling rondom verdroging, grondwater en grondwaterafhankelijke natuur van de afgelopen 40 jaar, die in de algemene lijn der verwachtingen ligt.

Nu het wijzigen van de regels over grondwateronttrekkingen en aanleggen van drainagemiddelen in de Waterschapsverordening een normaal maatschappelijke ontwikkeling is, kan het normaal maatschappelijk risico van de waardevermindering van percelen worden uitgedrukt in een drempelpercentage. Alleen de schade die uitstijgt boven dit drempelpercentage komt dan voor vergoeding (nadeelcompensatie) in aanmerking.

Verder concludeert SAOZ in hun analyse dat alleen benadeelden die al hun percelen hebben liggen in een beperkingengebied een speciale last ervaren, die leidt tot het vergoeden van schade (nadeelcompensatie).

Met het handhaven van de vergunningplicht voor het aanleggen van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld en het overgangsrecht voor bestaand gebruik dat wordt geraakt door de nieuwe regels over grondwateronttrekkingen en het aanleggen van drainagemiddelen worden de beperkingen voor het bestaande agrarisch gebruik van percelen gemitigeerd.

Het risico op het moeten vergoeden van nadeelcompensatie wordt door SAOZ als beperkt ingeschat.

1. + 2. Toepassing overgangsrecht in de praktijk
Door bestaande grondwateronttrekkingen in het beperkingengebied onttrekken grondwater zich voor 1 januari 2028 te laten melden, krijgt het waterschap een (sluitende) administratie van de grondwateronttrekkingen die onder het overgangsrecht vallen. De datum van 1 januari 2028 is gekozen, zodat initiatiefnemers na inwerkingtreding van de 5de wijziging van de Waterschapsverordening voldoende tijd hebben om zich te melden.

In de praktijk kunnen onder meer de volgende stukken worden gebruikt om aan te tonen dat de voorziening om grondwater te onttrekken voor 15 april 2026 aanwezig was:

- een oude vergunning, eerdere melding of registratie bij het waterschap of de provincie;
- facturen van de aanleg van de bron, put of beregeningsinstallatie;
- boorrapporten van het boorbedrijf;
- oude luchtfoto's waarop de installatie, beregeningshaspel of pompput zichtbaar is;
- landbouwadministratie of bedrijfsadministratie;
- kadastrale bescheiden;
- onderhoudsrapporten;
- foto's met een verifieerbare datum;
- elektriciteitsaansluitingen of verbruiksgegevens die passen bij de onttrekking;
- verklaringen van derden, bijvoorbeeld de boorfirma of voormalige eigenaren.

1. + 2. De (wijziging van de) Waterschapsverordening kan indirect worden getoetst door de bestuursrechter
Tegen het vaststellen van de wijziging van de Waterschapsverordening staat geen beroep open. Een waterschapsverordening is een algemeen verbindend voorschrift en daar kan geen beroep tegen worden ingesteld (artikel 8:3, lid 1, onder a, Awb).

De regels in de Waterschapsverordening kunnen indirect worden getoetst als er bezwaar wordt gemaakt of beroep wordt ingesteld tegen het verlenen of weigeren van een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit op grond van de Waterschapsverordening of als een handhavingsbesluit wordt genomen.

1. + 2. De voorgestelde regels voor drainagemiddelen en grondwateronttrekkingen zijn niet onevenredig
Het doel van de nieuwe regels in de Waterschapsverordening is het voorkomen van aanvullende verlaging van de grondwaterstand ter plaatse van grondwaterafhankelijke natuur. Omdat negatieve effecten op deze natuurwaarden vaak moeilijk of slechts op lange termijn herstelbaar zijn, is het van belang dat nieuwe grondwateronttrekkingen niet worden toegestaan, en drainagemiddelen alleen onder strikte voorwaarden, binnen een afstand waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat effecten kunnen optreden.

Bij de keuze van de beschermingsafstanden is rekening gehouden met:
- de geactualiseerde berekende invloedsafstanden;
- de variatie in berekende invloedsafstanden op basis van kenmerken van de ondergrond;
- het voorzorgsbeginsel bij het belang van bescherming van grondwaterafhankelijke natuur;
- de omstandigheid dat uitsluitend nieuwe grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen worden beperkt en bestaande rechten worden gerespecteerd;
- de wens om een eenvoudig toepasbare en handhaafbare regels vast te stellen;
- het feit dat bestaande grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen niet worden beperkt en de maatregel uitsluitend betrekking heeft op nieuwe onttrekkingen en drainagemiddelen.

De vastgestelde afstanden omvatten de maximaal berekende invloedsafstand en bieden daarmee een robuuste bescherming tegen ongewenste aanvullende grondwaterverlaging. Hiermee wordt een evenwicht bereikt tussen bescherming van natuurwaarden, het respecteren van bestaand gebruik en het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw buiten de beschermingszone.

1. + 2. Uitvoeringslast vergunningverlening, toezicht en handhaving
De toegenomen urgentie om toe te zien op de effecten van grondwateronttrekkingen voor beregening en drainagemiddelen leidt tot een toename van de uitvoeringslast van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), watersysteem en het expertisecentrum. Er wordt een voorstel uitgewerkt hoe we dit op een gedoseerde en proportionele manier ten uitvoer kunnen brengen. Dit krijgt vorm in een separaat DB-voorstel en het uitvoeringsplan VTH.

1. + 2. Toekomstige wijzigingen Omgevingswet
De regelgeving rondom de (grond)watervoorraad en waterkwaliteit staat onder druk als gevolg van verschillende moties van de Tweede Kamer, het principe water en bodem sturend en de inbreukprocedure die de Europese Commissie tegen Nederland is gestart vanwege het niet (voldoende) naleven van de KRW.

Dit kan gevolgen hebben voor de autonome bevoegdheid van het waterschap om regels te stellen over wateronttrekkingsactiviteiten in de Waterschapsverordening, door middel van instructies vanuit het Rijk of rechtstreeks werkende regels in de Omgevingswet of het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

VIII. Financiën

Met de uitvoering van dit beleid wordt een toename van de inzet van capaciteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving, watersysteem en het expertisecentrum verwacht. Dit wordt verwerkt in het separate voorstel (zoals vermeld onder risico's en kanttekeningen) dat op een later moment ter besluitvorming aan het DB wordt aangeboden.

IX. Communicatie

Terinzagelegging ontwerp
Van de voorgestelde wijzigingen van de Waterschapsverordening en de terinzagelegging van het ontwerp van de Waterschapsverordening wordt formeel kennisgegeven in het Waterschapsblad. Er vindt verder geen aanvullende communicatie plaats.

Participatie
Bij het wijzigen van de Waterschapsverordening moet worden aangegeven
- hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zijn betrokken bij de voorbereiding en wat de resultaten zijn;
- op welke wijze invulling is gegeven aan het toepasselijke decentrale participatiebeleid

(motiveringsplicht, artikel 10.3a Omgevingsbesluit).

Participatie heeft gedurende het hele traject van besluitvorming plaatsgevonden, van het Integraal Beleidskader Grondwater (IBG) tot en met de uitwerking van de regels in de Waterschapsverordening.

- **Integraal Beleidskader Grondwater (2024):** het IBG is tot stand gekomen in een participatief proces met een klankbordgroep waarin verschillende partijen waren vertegenwoordigd. Daarnaast zijn belanghebbenden betrokken bij de verdere uitwerking van het beleid. Het onderwerp is meerdere malen met het algemeen bestuur besproken, onder meer in themabijeenkomsten over het IBG.
- **Beleidskader grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen (2026):** bij de ontwikkeling van het beleidskader is de klankbordgroep opnieuw betrokken en is het AB meegenomen in themabijeenkomsten. Daarnaast hebben verdiepende gesprekken met verschillende stakeholders plaatsgevonden. Het beleidskader vormt de basis voor de verdere uitwerking van de regels in de Waterschapsverordening.
- **Uitwerking in de Waterschapsverordening:** in voorbereiding op de ontwerpregels zijn drie inloopbijeenkomsten georganiseerd. Een verslag van deze inloopbijeenkomsten is als bijlage bij dit voorstel gevoegd. Daarnaast hebben verdiepende gesprekken met viertal stakeholders plaatsgevonden en zijn reacties en aandachtspunten uit de eerdere participatierondes betrokken bij de verdere uitwerking. In 2026 is het onderwerp ook meerdere malen met het algemeen bestuur besproken, onder meer in een themabijeenkomst over grondwateronttrekkingen en drainagebeleid.

X. Juridische zaken

Taak

Waterschappen hebben als doel het beheer van watersystemen in hun beheergebied (artikel 1, lid 1, Waterschapswet). Eén van de taken van het waterschap hierbij is het beheer van watersystemen (artikel 1, lid 2, Waterschapswet in samenhang met artikel 2.17, lid 1, Omgevingswet).

Een watersysteem is het samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en de voor het waterbeheer noodzakelijke ondersteunende kunstwerken (zoals stuwen, duikers en dammen). (Bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet, begrippen)

Het beheer van watersystemen is het: samenstel van aan watersystemen verbonden taken, gericht op:

- het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste; in samenhang met
- het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van die watersystemen; en
- de vervulling van de op grond van deze wet aan die watersystemen toegekende maatschappelijke functies.

(Bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet, begrippen)

Het waterschap moet hierbij voldoen aan omgevingswaarden, zorgplichten, inspanningsverplichtingen en resultaatsverplichtingen. Het waterschap heeft bij het uitvoeren van zijn taak een zekere beleidsvrijheid om na afweging van belangen te kiezen voor of juist af te zien van het gebruik van een bepaalde bevoegdheid of instrument. Het waterschap moet hierbij rekening houden met en voldoen aan relevante wet- en regelgeving, zoals de Kaderrichtlijn Water en Grondwaterrichtlijn, de Waterschapswet, de Omgevingswet, de Algemene wet bestuursrecht, maar ook de provinciale beheeropdracht.

Instructies

Op grond van de Omgevingsverordening Overijssel moet in de Waterschapsverordening worden geregeld dat het onttrekken van onttrekken van grondwater alleen is toestaan met een omgevingsvergunning of na het doen van een melding. Deze instructie is niet van toepassing op grondwateronttrekkingen die kleiner zijn dan 50.000 m3 per jaar en op tijdelijke grondwateronttrekkingen en infiltraties van in totaal 50.000 m3.

Verder bevatten de Omgevingsverordening Overijssel en de Omgevingsverordening Drenthe instructies over het opnemen van een meet- en registratieplicht in de Waterschapsverordening en het verstrekken van gegevens aan de provincie.

Plan m.e.r.-beoordeling

De resultaten van de plan m.e.r.-beoordeling moeten worden opgenomen in (de toelichting) bij de wijziging van de Waterschapsverordening. Daarmee wordt invulling gegeven aan de verplichting om de uitkomst van de plan m.e.r.-beoordeling te delen met het publiek. Een expliciet plan m.e.r.-beoordelingsbesluit is niet vereist, maar mag wel. Omdat een expliciet plan m.e.r.-beoordelingsbesluit niet is vereist, kan er ook geen rechtstreeks bezwaar of beroep worden gemaakt tegen de plan m.e.r.-beoordeling. Een plan m.e.r.-beoordeling kan wel indirect getoetst worden bij een bezwaar of beroep tegen een omgevingsvergunning of een handhavingsbesluit.

Artikel 16.36, lid 5, onder a en b van de Omgevingswet bepaalt dat in het kader van de plan-m.e.r.-beoordelingsprocedure de adviseurs en bestuursorganen die op grond van wettelijk voorschriften adviseren over de besluiten waarvoor het plan of programma het kader vormt, moeten worden geraadpleegd over de verrichte plan-m.e.r.-beoordeling.

Tevens geldt de verplichting om de ministers van IenW, LNV en OCW te raadplegen. Aan de verplichting tot raadpleging is voldaan, als de verrichte plan-m.e.r.-beoordeling is toegezonden aan de betreffende instanties (met het verzoek daarop binnen een bepaalde termijn te reageren). Of daadwerkelijk is gereageerd, en of de betreffende instanties met de uitgevoerde plan-m.e.r.-beoordeling kunnen instemmen, is niet relevant.

De bestuursrechter toetst strikt of aan de procedure-eisen wordt voldaan als de plan-m.e.r.-beoordeling indirect in een procedure aan de orde komt.

Terinzagelegging en zienswijze
Op grond van artikel 16.32 Omgevingswet is afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht (Awb) van toepassing op de totstandkoming van de Waterschapsverordening. Het ontwerp van de 4de wijziging van de Waterschapsverordening wordt ter inzage gelegd en hiervan wordt kennisgegeven in het Waterschapsblad. In plaats van alleen belanghebbenden kan eenieder een zienswijze indienen (artikel 16.23 Omgevingswet).

Bevoegdheid algemeen bestuur
Op grond van artikel 2.5 Omgevingswet het algemeen bestuur bevoegd om nieuwe regels in de Waterschapsverordening vast te stellen.

Geen beroep tegen vaststellen wijziging Waterschapsverordening
Tegen het vaststellen van de wijziging van de Waterschapsverordening staat geen beroep open. Een waterschapsverordening is een algemeen verbindend voorschrift en daar kan geen beroep tegen worden ingesteld (artikel 8:3, lid 1, onder a, Awb).

De regels in de Waterschapsverordening kunnen indirect worden getoetst als er bezwaar wordt gemaakt of beroep wordt ingesteld tegen het verlenen of weigeren van een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit op grond van de Waterschapsverordening of als een handhavingsbesluit wordt genomen.

XI. Uitvoering

Het ontwerp van de 5de wijziging van de Waterschapsverordening wordt ter inzage gelegd. Hiervan wordt kennisgegeven in het Waterschapsblad. Gedurende een periode van zes weken kan eenieder een zienswijze indienen.

Na afloop van de terinzagelegging wordt op eventuele zienswijzen inhoudelijk gereageerd (reactienota), waarna de Waterschapsverordening voor besluitvorming wordt aangeboden aan het algemeen bestuur.

Overgangsrecht
Ter uitvoering van het overgangsrecht voor bestaande grondwateronttrekkingen voor beregening en bevloeiing in het beperkingengebied onttrekken grondwater wordt het bestaande gebruik in beeld gebracht door het doen van een melding voor 1 januari 2028.

Methode tijdelijk onttrekkingsverbod
In het beleidskader grondwateronttrekkingen en drainage is vastgesteld dat “een methode wordt ontwikkeld voor het instellen van een tijdelijk verbod op grondwateronttrekkingen op basis van een gebiedsafhankelijke droogtenorm”.

Deze methode zal invulling zijn van de in de Waterschapsverordening (artikel 1.19) geregelde bevoegdheid om in geval van grote schaarste te verbieden dat er grondwater wordt onttrokken. Dit krijgt de vorm van een beleidsregel bij dit artikel. Het vaststellen van beleidsregels valt onder de bevoegdheid van het dagelijks bestuur en is daarom geen onderdeel van het wijzigen van de Waterschapsverordening.

Procedureel – eerder genomen besluiten

Datum	**Inhoud**	
29 november 2023	Algemeen bestuur Vaststellen Waterschapsverordening	Inwerkingtreding 1 januari 2024
23 oktober 2024	Algemeen bestuur 1ste wijziging Waterschapsverordening: vrijstelling voor het aanleggen en wijzigen van waterstaatswerken van beperkte omvang	Inwerkingtreding 1 november 2024
9 april 2025	Algemeen bestuur 2de wijziging Waterschapsverordening: droogtestuwen en wijzigings- en intrekkingsgronden	Inwerkingtreding 17 april 2025
23 september 2025	Dagelijks bestuur 3de wijziging Waterschapsverordening: redactionele aanpassingen en beperkingengebieden	Inwerkingtreding 14 oktober 2025
1 september 2026	Dagelijks bestuur 4de wijziging Waterschapsverordening: redactionele wijzigingen, termijn meldingen, NEN-normen, wijziging vrijstelling werken van beperkte omvang en beperkingengebieden	Inwerkingtreding 8 september 2026

XII. Bijlage(n)

1. Besluit
2. Verslag inloopbijeenkomsten grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen
3. Plan m.e.r.-beoordelingsbesluit
4. Preview Waterschapsblad 5de wijziging Waterschapsverordening: regels grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen + Toelichting
5. De gewijzigde en toe te voegen beperkingengebieden
   - beperkingengebied onttrekken grondwater (gewijzigd)
   - beperkingengebied drainagemiddelen (nieuw)
   - beperkingengebied openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is (nieuw)
6. De rapporten
   - Grondwateronttrekking- en drainagebeleid Waterschap Vechtstromen (Tauw,), d.d. 2 december 2025
   - Deskundigenadvies invloedzones (TNO/TU Delft), d.d. 17 juli 2026
   - Risicoanalyse nadeelcompensatie (SAOZ), d.d. 31 augustus 2026
   - impact op landbouw (Aequator), d.d. 15 september 2026
   - M.e.r.-beoordeling (Antea Group), d.d. 17 september 2026
   - Onderbouwing invloedsafstanden (Tauw), d.d. 24 september 2026

Besluit 5de wijziging Waterschapsverordening - regels grondwateronttrekkingen en drainagemiddelen

Het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen;

gezien het advies d.d. 21 september 2026;

gelet op de artikelen 56 en 77 van de Waterschapswet en artikel 2.5 van de Omgevingswet;

BESLUIT

1. De regels over het aanleggen en in standhouden van drainagemiddelen in afdeling 2.10 van de Waterschapsverordening als volgt te wijzigen:
    1. het wijzigen van de specifieke zorgplicht voor de aanleg van drainagemiddelen (artikel 2.38);
    2. het invoegen van een meldplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot maximaal 0,80 m beneden maaiveld (artikel 2.40 (meldplicht) en artikel 2.41 (indieningsvereisten);
    3. het wijzigen van de vergunningplicht, aanvraagvereisten en beoordelingsregels voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen dieper dan 0,80 m beneden maaiveld (artikel 2.42, artikel 2.43@@ en artikel 2.44);
    4. een nieuw beperkingengebied drainagemiddelen toe te voegen (artikel 1.4, nummer 13);
    5. het instellen van een algeheel verbod voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen (artikel 2.45);
    6. het vaststellen van het overgangsrecht bij het instellen van de meldplicht en vergunningplicht voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen tot of dieper dan 0,80 m beneden maaiveld en het algeheel verbod voor het aanleggen en in stand houden van drainagemiddelen in het beperkingengebied drainagemiddelen (artikel 2.46).

2. De regels over het onttrekken van grondwater en infiltreren van water in afdeling 4.1 van de Waterschapsverordening als volgt te wijzigen:
    1. het wijzigen van de indeling van hoofdstuk 4;
    2. het wijzigen van het toepassingsbereik van afdeling 4.1 (artikel 4.1);
    3. het invoegen van een artikel over samenhangende grondwateronttrekkingen (artikel 4.2)
    4. het wijzigen van de specifieke zorgplicht voor het onttrekken van grondwater (artikel 4.3);
    5. in artikel 4.6 te verwijzen naar de juiste bijlage;
    6. het invoegen van een algemene regel voor de meetplicht voor het onttrekken van grondwater voor beregening of bevloeiing (artikel 4.24);
    7. het beperkingengebied onttrekken grondwater te verruimen (artikel 1.4, nummer 6);
    8. Het vaststellen van het overgangsrecht bij het verruimen van het beperkingengebied onttrekken grondwater (artikel 4.23);
    9. Het wijzigen van de vergunningplicht voor het infiltreren van water (artikel 4.27).

3.3 Een nieuw beperkingengebied openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is toe te voegen (artikel 1.4, nummer 12).

3.4 In artikel 4.19 van de Waterschapsverordening een derde lid toe te voegen, met een verbod om water aan een oppervlaktewaterlichaam te onttrekken in het beperkingengebied openbare vijvers waar geen wateraanvoer mogelijk is, als het debiet van de onttrekking meer dan 5 m³ per uur is, in de periode van 1 maart tot 1 november.

4. Bijlage IV bij de Waterschapsverordening te wijzigen.

5. Het algemeen bestuur voor te stellen te besluiten dat geen milieueffectrapport (MER) hoeft te worden opgesteld, omdat de voorgenomen wijzigingen van de Waterschapsverordening niet leiden tot aanzienlijke milieueffecten.

6. Het ontwerp van de 5de wijziging van de Waterschapsverordening waterschap Vechtstromen ter inzage te leggen.

Aldus vastgesteld in de vergadering d.d. 29 september 2026.

Het dagelijks bestuur van waterschap Vechtstromen,

dr. S.M.M. Kuks, watergraaf drs. R.I. Andringa, secretaris